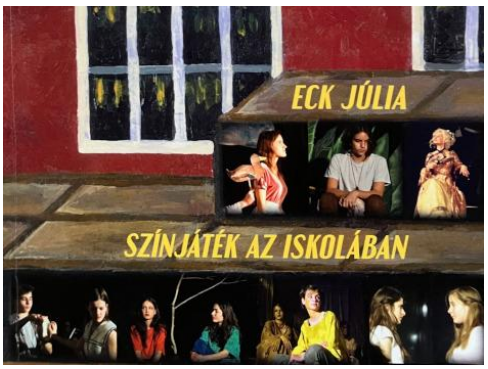

Trencsényi László

Recenzió

Eck Júlia: Színjáték az iskolában

Egyszer – tán többször is – megírják majd az utóbbi harmad-évszázad pedagógiatörténetét. Bizonyára több, olykor egymásnak is ellentmondó krónika születik majd.

Egy biztos: egy fontos neveléstörténeti mű elkészült, megjelent, olvasható. És megkerülhetetlen. Köszönet az alma maternek, melynek pártfogói támogatásából a terjedelmes (gazdagon illusztrált, szép kiállítású, bár láthatóan takarékosan tördelt) kötet megjelent. S köszönet a szerzőnek, aki szinte hihetetlen gondossággal és pontossággal gyűjtötte, szerkesztette egybe és kísérte tudós kommentekkel a budapesti Toldy Gimnázium Teátruma 32 esztendejének minden adatát. Miközben gondos pedagógusként a történet minden szereplője név szerint kap említést mint valamelyik előadás játszó személye, diákdramaturgja, díszlet- és jelmez-tervezője, zeneszerzője, zongorakísérője. (E nevek közt 30 év alatt a köz-életnek különböző oldalain feltűnő fiatal közszereplők nevére is bukkanhatunk. Ha nem is a kifejezett elitképzés az iskola és színjátszóköre elsődleges pedagógiai célkitűzése, ha *Kurázsi mama* színpadi életre keltője jó könyvelő vagy jó családanya lesz, az is kiváló eredmény; bár a névsor mögött nyilván felsejlik a budai intézmény – motiváltság szempontjából jó kiindulásnak tekinthető – középosztályi szülői háttere.)

De a főszereplő minden szerénysége és szándéka ellenére maga a szerző. Eck Júlia, az iskolának több mint 30 éve magyartanára, a Teátrum fáradhatatlan „üzemeltetője". Pedagógiai munkabeszámoló? Az. A szereplőválasztás, a próbafolyamatok koordinációja, a „hatáskörök" fokozatos átadása a diákoknak, egyáltalán egy „tanórán kívüli iskolai közösség" tartós fenntartása, az egész tantestület odaadásának biztosítása (négy éven át „tanári teátrum" is működött) mind-mind elsőrendű pedagógiai munka. Tán tudtuk is Juliról. De színigazgatói-dramaturgiai munkássága is a „profikéval" vetekszik. (Felvillannak a mintaadó szülők „szellemujjai" is; a Pécsi Balett világhírű alapítója az apa, akinek szellemisége ott a tanárnő gesztusaiban, és a táncpedagógus-koreográfus édesanya, aki éveken át a Teátrum munkáját közvetlenül is segítette.)

A darabválasztás bölcsessége jellemzi a Teátrum vezetőjét. A klasszikus drámairodalom kincsei, a kurrens „kőszínházi" világ divatos darabjai, jobbára zenés csemegék, sikeres musicalek, melyek alighanem vonzók egy diákszínjátszónak. Pontosabban a dramaturgiai-rendezői munkával vonzóvá tett művek! Vendégszövegek, ha kell, modern-kortárs környezetbe átírás, stilizált kortárs jelmezek… (Nagy Ádám barátomnak ajánlom, aki klasszikus irodalmi alkotásokat ír, írat át „popritmusba".) A színház ezekre a stílusos átírásokra alighanem alkalmasabb, mint az olvasmányok világa. A színpad szabadsága nagyobb – ismerte fel a Toldy Teátrum vezetője –, a drámaötvözeteké még inkább (pl. a háború témakörében vagy a Lázár Ervin-szőttes esetében).

Huncut dramaturgia és huncut pedagógia ez! Hiszen a műveket, környezetüket, szerzőket, előadói elődöket, a darabhoz való zeneműveket, vizuális jeleket mind-mind – s önként! – meg kell ismerni a szereplőknek. Lám, megannyi kisprojekt övezi a nagyot, az évről-évre sorra kerülő iskolai színpadi bemutatót.

Szereplők? Ahányan az adott esztendő mindösszesen három előadása idején a Teátrum tagjai voltak (a társulatba lépésnek egyetlen feltétele volt: szerződésben vállalni a próbákon való részvételt). S ha sokan voltak? Akkor annyi szerepet írtak a darabba, hogy mindenkinek jusson (épp csak a *Három nővér*ből nem lett négy), s nincs főszerep, mellékszerep: akár minden színben új és új Lucifer.

Pedagógia? Az. De megrendítően gazdag, igényes színpadi megoldások, színpadképek szolgálják e feladatot! Megannyi! A „hivatásos" színházak rendezői, látványtervezői is megirigyelhetnék.

Színház? Az. De árnyalt és érzékeny pedagógiai elképzelések és gesztusok közepette valósul meg függönyfelvonástól tapsrendig.

S mindezt olyan pontosan és hitelesen írja le előadásról előadásra a szerző, hogy tanítványai (több egyetemen tanít drámapedagógusokat) külön-külön is harminc évre való rendezést tanulhatnak belőle.

Tankönyv? Napló? Pedagógiai etnográfia? Színháztudományi és színháztörténeti monográfia? Rendezői naplók sora kötetbe gyűjtve? Pedagógiai hőskölteméný?

Mindez együtt.

Toldy Teátrum.

A főszerepben ezúttal – akarata ellenére – Eck Júlia tanárnő.

Eck Júlia: Színjáték az iskolában.
Toldy Ferenc Gimnázium Sport- és Kulturális Egyesület. Budapest, 2024.

Megjelent: Taní-tani Online, 2025. május 25.